

Iubirea - reflexul sufletului

Încă de la apariția sa pe Pământ, omul iubeste. "Iubirile" sunt istorii mai mult sau mai puțin agitate care survin între bărbați și femei. Reducând studiul iubirii la ceea ce simț unul pentru altul, bărbații și femeile, ar însemna să restrângem dimensiunile temei. Nu doar barbatul o iubeste pe femeie și femeia pe barbat, ci iubim arta și știința, mama își iubeste fiul și omul religios îl iubeste pe Dumnezeu.

Pe când omul nu cunoștea încă taina hieroglifelor, "Epopoea lui Ghilgames", descoperită pe tablitele de lut ale Urukului caldeean, demonstrează preocuparea omului primitiv pentru motivul iubirii. În acest poem, legătura de suflet este cultivată la nivelul dusman-prieten, respectiv războinic-tovarăș de luptă. După câteva sute de ani, Homer explică dragostea pornind de la dragostea Elenei și a lui Paris. Se pare că atracția irezistibilă dintre cei doi a trecut peste legile tradiționale și a instituit o nouă suprematie, aceea a afectivului. De la Aristotel ne-a parvenit cuvântul "philia", care înseamnă prietenie, și este un echivalent al ceea ce înseamnă astăzi afectiunea.

Lumea antică s-a orientat mai întâi, după teoria lui Platon, ce susținea faptul că "dragostea atrage și împinge" ființele umane unele spre celelalte. Prin dragoste se restabilește echilibrul din natură: se unesc două ființe pentru a deveni una singură și se remediază astăzi natura lor lipsită de perfecțiune. Sofocle, în tragedia sa "Antigona", dezbate tema iubirii din aceleași perspective ca Shakespeare. Protagonista, înfrunzând legile cetății în numele iubirii pentru fratele ei, așezând sentimental mai presus de orice normă omenească. În Roma antică, cel mai iubit dintre poeții inspirați de sentimentul iubirii era Ovidiu. Acesta se simțea dator să lase umanității, adunate în volumul "Amores", cele mai frumoase povești de dragoste. Și pentru că acest sentiment trece în viziunea sa dincolo de granițele spirituale, Ovidiu scrie "Ars amandi", un volum dedicat ritualului dintre femeie și barbat.

Evul mediu a învățat teoria Sfântului Toma. Ideea pe care ne-o furnizează despre iubire Sfântul Toma, rezumând tradiția grecească, este, evident, eronată. Pentru el, dragostea și ura sunt două forme ale dorinței, ale apetitului sau ale concupiscibilului. Iubirea e dorință a ceva bun în măsura în care e bun, iar ura e o dorință negativă, o repulsie față de rău ca atare. Din cauză aceasta se realizează confuzia dintre apetituri sau dorințe și sentimente, care a afectat tot trecutul psihologiei până în secolul optzece, confuzie pe care o întâlnim în Renaștere.

Aceasta e însă una dintre cele mai importante distincții pe care trebuie să le facem pentru a evita să ne scape printre degete specificul, esențialul iubirii. Nimic nu e mai fecund în viața noastră intimă decât sentimentul dragostei. Din iubire iau naștere, asadar, în individ multe lucruri: dorințe, cugetări, volituri, acte; dar toate acestea care iau naștere din iubire, nu reprezintă iubirea însăși, ci mai degrabă îi presupune existența. Este evident că lucrul pe care îl iubim, îl și dorim, în schimb însă dorim multe lucruri pe care nu le iubim, și față de care suntem indiferenți pe plan sentimental. Există însă un alt motiv mai riguros și mai delicat pentru a separa iubirea și dorința. A dori ceva e, în definitiv, tendința de a poseda acest ceva. Din acest motiv, dorința moare automat o dată cu dobândirea, dispăre o dată cu satisfacerea. Dorința are un caracter pasiv și în ultima instanță, ceea ce doresc este ca obiectul dorit să ajungă la mine. Viceversa: în iubire este activitate. Și în loc de a consimți ca obiectul să vină la mine, eu sunt cea care mă duc la obiect și mă instalez în el. În actul amoros, persoana iese din sine: e pesemne cea mai intensă încercare făcută de către Natură pentru ca fiecare să iasă din sine însuși către altcineva.

Sfântul Augustin, unul dintre bărbații care au cugetat cel mai profund asupra iubirii, poate chiar temperamentul erotic, izbuteste uneori să se elibereze de această interpretare ce face

din iubire o dorinta sau un apetit .Astfel, el declara faptul ca :”Iubirea mea e greutatea mea, prin ea merg oriunde merg .”

O observatie care ni se ofera ca trasatura comuna a acestor sentimente (dragoste / ura), e urmatoarea :gandirea si vointa sunt lipsite de ceea ce putem numi temperature psihica .Iubirea si ura, deopotriwa, comparate cu gandirea care gandeste o teorema din matematica, au caldura si, in plus, focul lor dispune de cele mai nuanate gradatii .Orice dragoste traverseaza etape cu temperaturi diferite, iar limbajul uzual vorbeste in mod subtil de iubiri ce se racesc .

Aproape sau departe, oricum ar fi, de femeie sau copil, de arta sau stiinta, de patrie sau Dumnezeu, iubirea depune eforturi in jurul obiectului iubit .Dorinta se bucura de obiectul dorit, primeste din partea lui satisfactie, dar nu aduce nici o ofranda .Dragostea si ura actioneaza constant ;cea dintai invaluiie obiectul intr-o atmosfera favorabila si este mangaiere, rasfat, sprijin, grija .Ura ii invaluiie, cu nu mai putin foc, intr-o atmosfera defavorabila, ii meneste raul, ii parjoleste, ii distruge virtual, ii corodeaza .

Sprijinul romanticilor, defineste dragostea ca fiind un refugiu de care indragostitii au nevoie pentru a se departa de universal alienant .Prin nuntire, omul isi poate gasi identitatea, dar poate sa si inceapa un nou ciclu al formarii .

Din perspective epocii moderne, iubirea este mai mult decat o evaziune :pe de o parte un mod de manifestare a libertatii individului, pe de alta parte, un sentiment ce nu mai are nevoie de cuvinte .Omul timpului prezent traieste prin iubire revolta impotriva a tot ceea ce-l instraineaza de propria esenta .Trairea erotica e mai mult decat senzualitate, uneori fiind nevoie de cuvinte banale, gesturi, atitudini sau priviri pentru a sugera nevoia de celalalt .In mod obisnuit, omul de astazi, se teme de cuvintele mari pentru ca ele si-au lasat undeva, in bratele umanitatii, esenta .

Prin urmare, indiferent de religie, asezare in sfera mitului sau a realului, dragoste se contureaza tot mai multa ca tip de cunoastere, generator de energie si mari elevari sufletesti .